

УДК 316.346.2-055.2:334.74

А. В. Гречко,

д. е. н., професор, професор кафедри економіки і підприємництва, Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4913-9674>

О. С. Солосіч,

асистент кафедри економіки і підприємництва, Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0057-463X>

М. Д. Сінайко,

здобувачка кафедри міжнародного бізнесу та логістики, Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-2081-4717>

DOI: 10.32702/2306-6792.2025.24.98

ЖІНОЧЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО ЯК СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

A. Grechko,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Economics and Entrepreneurship Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

O. Solosich,

Assistant of the Department of Economics and Entrepreneurship, Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

M. Sinaiko,

Candidate for a degree of the Department of International Business and Logistics Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute

FEMALE ENTREPRENEURSHIP AS A COMPONENT OF ENSURING THE INCLUSIVE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMIC SYSTEM

Дана стаття присвячена аналізу ключових тенденцій та динаміки розвитку сфери жіночого підприємництва в Україні як системної складової реалізації інклюзивного підходу у межах національної економічної системи, формуванню відповідних напрямків забезпечення стимулювання процесів розвитку жіночого підприємництва. У статті ґрунтовно досліджено сутність взаємозв'язку процесів становлення інклюзивної економіки та розвитку жіночого підприємництва як одного з ключових його елементів. Здійснено детальний аналіз актуальних тенденцій зміни кількості підприємницьких суб'єктів у гендерному розрізі відповідних кількісних показників, а також їх географічної структури. Розглянуто ефективні практики організації спеціальних програм підтримки та стимулювання жіночого підприємництва в Україні. Ідентифіковано спектр потенційних напрямків забезпечення стимулювання та популяризації жіночого підприємництва у межах національної економічної системи.

This article is devoted to the analysis of key trends and dynamics of the development of the female entrepreneurship sphere in Ukraine as a systemic component of the implementation of an inclusive approach within the national economic system, the formation of relevant directions for ensuring the stimulation of the female entrepreneurship development

processes. The article thoroughly investigates the essence of the relationship between the processes of the formation of an inclusive economy and the development of female entrepreneurship as one of its key elements. A detailed analysis of the current trends in the number of business entities in the gender breakdown of the relevant analytical indicators, as well as their geographical structure, is carried out. The impact of the legal regime of martial law and active hostilities on the dynamics of key descriptive parameters of the development of female entrepreneurship in Ukraine is characterized, and the presence of relevant structural imbalances among the territories close to the line of hostilities and regions that serve as the main direction of business relocation is established. The most influential factors that explain territorial differences in the existing gender ratios of the number of relevant business entities are substantiated, which is explained by factors of infrastructure accessibility, security risks, resource provision and market opportunities. A list of problems associated with the presence of barriers and discriminatory manifestations in the realization of the entrepreneurial potential of women among socially vulnerable groups of the population, in particular internally displaced persons, persons with disabilities, veterans, and residents of rural areas, is established. Effective practices for organizing special programs to support and stimulate female entrepreneurship in Ukraine are considered. A range of potential areas for ensuring the stimulation and popularization of female entrepreneurship within the national economic system is identified, based on the implementation of a comprehensive state policy of financial, organizational, and informational and advisory assistance to the development of female entrepreneurship.

Ключові слова: підприємництво, жіноче підприємництво, розвиток, розвиток жіночого підприємництва, розвиток підприємництва, інклюзія.

Key words: entrepreneurship, female entrepreneurship, development, female entrepreneurship development, entrepreneurship development, inclusion.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

На сьогоднішній день, однією з ключових проблем забезпечення ефективного функціонування національної економічної системи залишається забезпечення стабільності внутрішніх процесів розвитку та реалізація проактивного підходу у подоланні деструктивних наслідків повномасштабного вторгнення та дії правового режиму воєнного стану, що зумовило фізичне знищення значної частини вітчизняного промислово-виробничого потенціалу, втрати людського капіталу, виникнення кризових явищ на ринку праці, скорочення інфраструктурної спроможності національної економіки та загалом істотне обмеження можливостей до реалізації вітчизняного економічного потенціалу. Окреслена ситуація актуалізує проблематику дослідження питань розбудови інклюзивного середовища у межах національної економічної системи, покликаною на максимізацію рівня залученості людського потенціалу у функціонування економічної системи, а також забезпечення повноти реалізації еко-

номічних можливостей індивідів незалежно від раси, гендеру, фізичних або ментальних особливостей, сексуальної орієнтації тощо. У даному контексті особливої ваги набуває питання сприяння розвитку жіночого підприємництва як повноцінної складової розвитку інклюзивного підходу в межах національної економіки, що передбачає формування інституційних механізмів досягнення гендерної рівності, зокрема у питаннях можливостей жінок до активної реалізації власного підприємницького потенціалу.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідження проблематики становлення та розвитку інклюзивної економіки у межах національної економічної системи характеризуються наявністю жвавого академічного дискурсу, направленого на ідентифікацію ключових елементів понятійно-категоріального апарату теорії інклюзивної економіки, відповідних принципів та засадничих положень, що знайшло своє відображення у численних працях вітчизняних науковців таких як В. Андрущенко, І. Бобух, Є. Бойко, М. Вовчук, П. Коваль,

К. Крамаренко, Ю. Лисенко, В. Новіков, Т. Перегудова, М. Тріпак, О. Тютюнникова, С. Юрій.

Разом з тим, широкого розгляду та теоретико-методичної конкретизації проблематики розвитку інклюзивної економіки з позиції ролі жіночого підприємництва як складової реалізації відповідних процесів можна знайти у працях Ю. Бажал, Г. Герасименко, Я. Жаліло, Т. Журженко, Н. Ісакова, О. Коломієць, В. Ляшенко, О. Манжура, Н. Олійник, Г. Санко, В. Щербак.

Попри це, наразі, недостатньо дослідженою залишається проблематика актуального стану та тенденцій розвитку жіночого підприємництва в Україні як невід'ємного елементу розвитку інклюзивного підходу у межах національної економічної системи з врахуванням реалій дії правового режиму воєнного стану.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою даної статті є аналіз поточних тенденцій та динаміки основних показників розвитку жіночого підприємництва як ключового елемента реалізації інклюзивного підходу у межах національної економічної системи, визначення перспективних напрямків стимулювання розвитку жіночого підприємництва в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теорія інклюзивної економіки виступає одним з фундаментальних елементів структурної побудови прогресивних національних економічних систем сучасності, ключові принципи якої інтегруються в системні процеси макроекономічного стратегування та прогнозування, формування функціональних напрямків реалізації державної політики та розбудови соціальної інфраструктури.

Більш того процеси інтеграції інклюзивних підходів у функціонування національних економічних систем є частиною ширших процесів інтелектуалізації суспільного розвитку, що має на меті забезпечення широкої залучення інтелектуальних ресурсів та сприяння повноти реалізації інтелектуального потенціалу людського капіталу як невід'ємної складової сучасної парадигми економічного зростання [1].

Інклюзивний підхід формується навколо принципів, покликаних на забезпечення рівної доступності всіх індивідів-суб'єктів економічної системи у питаннях розподілу доходів, ви-

користання суспільних благ, працевлаштування та в цілому реалізації власних індивідуальних економічних прав та можливостей незалежно від специфічних зовнішніх, фізичних або ментальних особливостей. Водночас, враховуючи вітчизняний контекст розвитку національної економічної системи, розвиток жіночого підприємництва виступає одним з першочергових кроків до імплементації складних засад реалізації інклюзивного підходу і потребує детального аналізу та розробки відповідних напрямів стимулювання розвитку таких процесів.

Жіноче підприємництво в Україні дедалі активніше перетворюється на вагомий елемент соціально-економічного розвитку держави, впливаючи на формування стійкої, інноваційної та конкурентоспроможної економіки. Зміна економічних моделей, посилення цифрових інструментів та формування нових підходів до організації бізнес-процесів, спричинених як соціальними змінами, так і викликами воєнного часу, створили умови, за яких активність жінок у бізнес-секторі набула особливої ваги, ставши не лише бажаною, а й необхідною для економічного прогресу у довгостроковій перспективі.

Посилення участі жінок у бізнесі зумовлює не лише економічні результати, але й стимулює зміни у суспільних процесах, що стосуються гендерної рівності, зміни трудових моделей, трансформації традиційних уявлень про участь жінок в економічній сфері. Водночас, жіноче підприємництво в Україні характеризується багатокомпонентною структурою, що поєднує як традиційні малі форми бізнесу, так і сучасні технологічні проекти, які інтегруються у глобальні ринки, рівень розвитку яких варіюється залежно від регіону, економічних умов, підтримки підприємництва та загального стану соціально-економічної інфраструктури.

Упродовж останніх років участь жінок у підприємницькій діяльності в Україні демонструє стійку тенденцію до зростання, що свідчить про глибокі соціально-економічні зрушення та адаптацію і перебудову бізнес-середовища до умов правового режиму воєнного стану. Статистичні показники [2] впродовж 2021—2025 років демонструють суттєві зміни структури підприємництва в Україні, зокрема про різні темпи розвитку чоловічого та жіночого сегментів. У 2021 році жінки вже мали незначну перевагу і випереджали чоловіків за кількістю зареєстрованих ФОПів (121883 проти 116344 відповідно), однак саме 2022 рік став

критичним, позначившись різким скороченням показників для обох груп (88677 проти 81449). Зменшення кількості підприємців у цей період можна пояснити воєнними діями, релокацією населення, економічною невизначеністю та зниженням ділової активності. Водночас, спад чоловічого сегменту був помітнішим, що може пояснюватися мобілізацією, зупинкою роботи виробничих галузей економіки, залежних від функціональної спроможності інфраструктурного забезпечення, та зниженням активності у сферах, де традиційно домінує чоловіча зайнятість. Починаючи з 2023 року спостерігається суттєве відновлення жіночого підприємництва, яке демонструє стрімке зростання, перевищуючи довоєнні показники (150216 проти 112165). У цей період кількість жінок-ФОП зростає майже вдвічі порівняно з 2022 роком, тоді як чоловічий сегмент відновлюється повільніше.

У 2024—2025 роках описана динаміка стає ще більш вираженою [2]. Аналітичні параметри чоловічого сегменту підприємницької діяльності стабілізуються повільніше, тоді як жіночий сегмент продовжує наближатися до історичного максимуму, утримуючи суттєве випередження (154920-15413 проти 99860-99071 відповідно), що може свідчити про поступову трансформацію загальної структури самозайнятості, у ході якої змінюються пріоритети різних груп населення та посилюється роль жіночого підприємництва як стабілізуючого елементу економічної активності.

Разом із загальною динамікою варто враховувати й географічний аспект, оскільки структура підприємництва суттєво різниться між регіонами.

Карта регіонального розподілу жіночих ФОПів [2] станом на листопад 2025 року демонструє значну територіальну нерівномірність, що відображає концентрацію жіночого підприємництва переважно у більш безпечних і економічно активних регіонах країни. Найвищі показники спостерігаються у великих урбанізованих центрах та областях, що характеризуються високим рівнем ділової активності, зокрема, місто Київ (20 286), Дніпропетровська (15 129) та Львівська (11 274) області демонструють найпотужнішу концентрацію ФОПів-жінок, що можна пояснити високою щільністю населення, розвинутим ринком послуг, високим рівнем платоспроможного попиту, наявністю інфраструктури для розвитку малого бізнесу, якістю надання логістичних послуг, а також тим, що дані регіони стали основними центрами релокації бізнесу

та населення з прифронтових і тимчасово окупованих територій.

Центральні й частково північні області демонструють середню інтенсивність жіночого підприємництва, Вінницька (6 171), Полтавська (11 846), Кіровоградська (4 231) та Черкаська (6 469), що свідчить про стабільну, але більш помірну діяльність жінок-підприємниць. Структура цих регіонів, що поєднують локальні міські вузли та широкі сільські площі, забезпечують помірний, проте систематично зростаючий темп розвитку жіночого підприємництва. До того ж, здатність саме цих областей прийняти значний потік внутрішньо переміщених осіб сприяла формуванню нових підприємницьких ініціатив.

Найнижча активність представлена в регіонах, що зазнали значних руйнувань або перебувають у безпосередній близькості до районів ведення активних бойових дій: Луганська область (170), Херсонська (1 142), Донецька (1 865) та частково Запорізька (3 826). Недостатній рівень розвитку інфраструктурного забезпечення, високі ризики для пересування, зниження економічної активності та масове переміщення населення створюють передумови, за яких підприємництво в цих регіонах практично не може повноцінно функціонувати, оскільки значна частина підприємниць переносить свою діяльність або реєстрацію в більш стабільні області.

Виходячи з вищевикладеного, можна стверджувати, що географія жіночого підприємництва в Україні формується переважно з врахуванням факторів інфраструктурної доступності, безпекових ризиків, ресурсного забезпечення і ринкових можливостей. Структура жіночого підприємництва в Україні демонструє чітку орієнтацію у сферах, що поєднують інтенсивну взаємодію з населенням, доступність та відносно невисокі стартові бар'єри.

Найбільшу частку становить роздрібна торгівля, яка охоплює 32% усіх зареєстрованих ФОПів (49 788 осіб), що зберігає лідерство завдяки можливості швидкого запуску та гнучкості процесів організації бізнесу, розвитку електронної комерції. Вагому частку становлять також інші індивідуальні послуги (7%) та оптова торгівля (7%). Помітним є також посилення ролі жінок у сферах освіти (7%), інформаційних послуг (5%) та комп'ютерного програмування (5%). Разом із тим креативні напрями та професійні послуги, зокрема реклама (3%) та інша професійна діяльність (3%) формують новий сегмент жіночої само-

зайнятості, які демонструють швидку динаміку, оскільки не потребують значних інвестицій, легко масштабуються онлайн та відповідають зростаючому попиту на цифрові та креативні продукти [2].

Водночас у структурі жіночого підприємництва чітко виділяється категорія "інші" (25%), що об'єднує широкий спектр локальних сервісів, побутових послуг, індивідуальних консультацій, мікробізнесів та проєктів, орієнтованих на вузькі потреби населення. Порівняно стабільним залишається і ресторанний сегмент та кафе, що представлені 6%, які залишаються популярними завдяки розвитку локальної гастрономії та сервісу послуг доставки [2].

Незважаючи на те, що частка жінок у підприємстві зростає, проблематика гендерної нерівності зберігає свою актуальність, зокрема, жінки мають обмежений доступ до ресурсів, слабші фінансові позиції та частіше стикаються з дискримінаційними практиками. Згідно результатів актуальних досліджень [3], основним джерелом стартового капіталу для підприємниць залишаються власні заощадження, тоді як чоловіки мають більше шансів отримати кредити чи позикові кошти. Даний факт пояснюється наявністю гендерного розриву у заробітній платі, який обмежує можливості жінок формувати стартовий власний капітал.

Однією з ключових перешкод залишається доступ до фінансування та інституційної підтримки, що виявляє себе у складності отримання кредитів для започаткування або масштабування бізнесу, високих відсоткових ставках, недовірі до банківської системи, а також недостатній поінформованості щодо наявних спеціальних кредитних програми для жінок. Аналогічні проблеми спостерігаються з грантовим фінансуванням у частині пошуку відповідних програм, формальних процедур з подання грантових заявок та формування звітної документації, що в свою чергу, створює додаткові бар'єри для представниць малого та мікробізнесу.

Додатковим стримуючим чинником є низький рівень довіри до державних органів та регуляторної невизначеності, що істотно ускладнює процеси довгострокового бізнес-планування.

Дія правового режиму воєнного стану, в свою чергу загострила вже наявні проблеми та створила нові виклики. Для підприємниць, особливо у сільських регіонах, критичними стали брак робочої сили через міграцію та активні мобілізаційні заходи, зниження купі-

вельної спроможності населення, руйнування інфраструктури та підвищена фізична небезпека ведення підприємницької діяльності. Додаткові бар'єри виникають для жінок серед соціально вразливих груп населення: внутрішньо переміщені особи, особи з інвалідністю, ветеранки, мешканки сільських територій стикаються з обмеженим доступом до інфраструктури, нижчим рівнем обізнаності про програми підтримки, більшим навантаженням з догляду за дітьми та домогосподарством, а також подвійною дискримінацією, як за гендерною ознакою, так і за статусом, а саме ВПО, інвалідність тощо.

Однак, варто зазначити, що і потенціал жіночого підприємництва в Україні посилюється та демонструє значні перспективи завдяки поєднанню ряду ключових факторів. Насамперед жіноче підприємництво варто розглядати як розглядається як суттєвий ресурс економічного зростання та післявоєнного відновлення, адже за даними міжнародних організацій, невикористаний економічний потенціал жінок у світі залишається дуже високим, а підвищення їхньої участі безпосередньо впливає на зростання ВВП та підвищення стійкості національних економічних систем. Більш того, жіночий бізнес часто несе важливу соціальну місію: підприємці створюють нові робочі місця, підтримують місцеву економіку, реалізують освітні, креативні, соціально-орієнтовані проєкти, які покращують добробут населення на локальному рівні.

У 2025 році одним із ключових чинників, який посилює можливості жіночого підприємництва, стає активне розширення освітніх і грантових програм. Жінки-підприємці можуть скористатися такими ініціативами, як зокрема освітньо-грантова програма для жінок-ветеранок REDPRENEUR від "Час Змін" [4], спрямованої на підтримку осіб, що постраждали від війни та прагнуть запустити або відновити власну справу. Для представниць агросектору діє програма Empowering Women in Agrifood від "Дія.Бізнес" [5] та партнерів, що передбачає менторську підтримку, навчання та можливість отримання грантового фінансування. Паралельно функціонують загальні грантові програми "Дія" для створення або розвитку власної справи [6], орієнтовані на мікро- та малий бізнес, включно з тими, хто постраждав від війни. Важливе місце в екосистемі підтримки займають також інкубаційні та освітні програми, зокрема Social Impact Award Ukraine

2025, що пропонує командам підприємців навчання, а також ресурси для реалізації соціально значущих ініціатив [7].

Реалізація та активний розвиток вищезазначених програм сприяє зменшенню бар'єрів для започаткування бізнесу жінками, забезпечує доступ до знань, мережевих зв'язків та фінансових ресурсів, що у комплексі формує стійку основу для сталого зростання жіночого підприємництва та його подальшої проактивної ролі у відновленні й модернізації національної економічної системи.

Узагальнюючи результати проведеного дослідження можна визначити наступні перспективні напрямки стимулювання розвитку жіночого підприємництва у межах національної економічної системи:

- забезпечення повноти інституційно-правового оформлення системи підтримки жіночого підприємництва, що передбачає подолання бар'єрності доступу жінок до підприємницьких ресурсів, досягнення рівноправного доступу до інфраструктури розвитку підприємництва;

- формування профільних програм державного грантування проектів у сфері жіночого підприємництва, направлених на активізацію відповідних підприємницьких зусиль у пріоритетних секторах економіки;

- застосування фіскальних інструментів стимулювання підприємницької активності у пріоритетних сферах розвитку національної економічної системи, зокрема жіночому підприємстві [8];

- створення консультаційних та освітніх платформ націлених на забезпечення організаційної та інформаційної підтримки жіночого підприємництва;

- імплементація гендерно-орієнтованих підходів до провадження державної економічної політики, врахування відповідних гендерно чутливих аспектів в процесі розробки та реалізації нормативно-правового забезпечення підприємницької діяльності;

- стимулювання процесів інтеграції жінок у високотехнологічні та інноваційні сектори національної економічної системи шляхом створення сприятливих умов до їх залучення у програми інкубаційного та акселераційного розвитку підприємництва;

- розробка та впровадження комплексних інформаційно-комунікаційних стратегій, направлених на популяризацію жіночого підприємництва, створення мережевих платформ коопераційної взаємодії націлених на забезпечення більш ефективного обміну досвідом та

ефективними практиками ведення підприємницької діяльності;

- здійснення цілеспрямованих державних рестрикційних заходів, направлених на обмеження виникнення гендерно дискримінаційних практик таких як гендерний розрив в оплаті праці, "скляна стеля" тощо.

Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що жіноче підприємництво виступає важливим фактором трансформації економічного середовища України, демонструючи здатність до адаптації та структурного розширення навіть в умовах воєнних викликів. Проаналізовані тенденції свідчать про значний потенціал цього сегмента, реалізація якого потребує імплементації комплексних заходів направлених на забезпечення посилення інституційної підтримки жіночого підприємництва в Україні та усунення наявних бар'єрів.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

В результаті проведеного дослідження було здійснено ґрунтовний аналіз актуальних тенденцій розвитку жіночого підприємництва як ключового елемента реалізації інклюзивного підходу у межах національної економічної системи; ідентифіковано відповідні галузеві та регіональні особливості, визначено ключові фактори впливу на процеси розвитку жіночого підприємництва, проаналізовано актуальні кейси ефективного сприяння та популяризації жіночого підприємництва в Україні. Розроблено перелік перспективних напрямків стимулювання розвитку жіночого підприємництва у межах національної економічної системи.

Перспективними напрямками подальших наукових розвідок у даному предметному полі дослідження є формування прикладних механізмів державної політики інклюзивного розвитку у частині забезпечення стимулювання та розвитку жіночого підприємництва.

Література:

1. Tulchynska S., et al. Artificial intellectualization in the assessment system of the safe development of economic entities. Journal of Theoretical and Applied Information Technology. 2024. Vol. 102. No 8. URL: <https://www.jatit.org/volumes/Vol102No8/6Vol102No8.pdf> (дата звернення: 01.12.2025).

2. 61 % нових ФОПів цього року відкривають жінки. OpenDataBot.ua. 2025. URL: <https://>

opendatabot.ua/analytics/women-entrepreneurs-2025 (дата звернення: 01.12.2025).

3. Проблеми та виклики жінок-підприємниць. Київська школа економіки. 2024. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/01/Problemi_ta_viklivi_zhinok_pidpriyemits_310124.pdf

4. Грантові можливості для жінок. Центр розвитку "Час Змін". 2025. URL: <https://chas-zmin.com.ua/grantovi-mozhlyvosti-dlya-zhinok-8> (дата звернення: 01.12.2025).

5. Empowering Women in Agrifood: освітньо-грантова програма для підприємниць. Дія.Бізнес. 2025. URL: <https://business.diaa.gov.ua/news/empowering-women-in-agrifood-osvitno-hrantova-prohrama-dlia-pidpriyemits> (дата звернення: 01.12.2025).

6. Грант на власну справу. Дія. 2025. URL: <https://diia.gov.ua/services/grant-na-vlasnu-spravu> (дата звернення: 01.12.2025).

7. Social Impact Award Ukraine 2025. Дія.Бізнес. 2025. URL: <https://business.diaa.gov.ua/news/social-impact-award-ukraine-2025> (дата звернення: 01.12.2025).

8. Гречко А. В., Солосіч О. С., Павленко А. В. Вплив податкового навантаження на економічну безпеку суб'єктів господарювання: теорія та практика. Ефективна економіка. 2025. № 3. URL: <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/5999> (дата звернення: 01.12.2025).

References:

1. Tulchynska, S., et al. (2024), "Artificial intellectualization in the assessment system of the safe development of economic entities", Journal of Theoretical and Applied Information Technology, [Online], vol. 102, no. 8. available at: <https://www.jatit.org/volumes/Vol102No8/6Vol102No8.pdf> (Accessed 1 December 2025).

2. OpenDataBot.ua. (2025), "This year, 61% of newly registered individual entrepreneurs (FOPs) are women", available at: <https://opendatabot.ua/analytics/women-entrepreneurs-2025>, (Accessed 1 December 2025).

3. Kyivs'ka shkola ekonomiky (2024), "Problems and Challenges of Women Entrepreneurs", available at: https://kse.ua/wp-content/uploads/2024/01/Problemi_ta_viklivi_zhinok_pidpriyemits_310124.pdf (Accessed 1 December 2025).

4. Tsentr rozvytku "Chas Zmin" (2025), "Grant Opportunities for Women", available at: <https://chaszmin.com.ua/grantovi-mozhlyvosti-dlya-zhinok-8> (Accessed 1 December 2025).

5. Diia.Biznes (2025), "Empowering Women in Agrifood: osvithno-hrantova prohrama dlia pidpriyemnyts", available at: <https://business.diaa.gov.ua/news/empowering-women-in-agrifood-osvitno-hrantova-prohrama-dlia-pidpriyemits>

gov.ua/news/empowering-women-in-agrifood-osvitno-hrantova-prohrama-dlia-pidpriyemits (Accessed 1 December 2025).

6. Diia (2025), "Grant Opportunities for Women", available at: <https://diia.gov.ua/services/grant-na-vlasnu-spravu> (Accessed 1 December 2025).

7. Diia.Biznes (2025), "Social Impact Award Ukraine 2025", available at: <https://business.diaa.gov.ua/news/social-impact-award-ukraine-2025> (Accessed 1 December 2025).

8. Hrechko, A.V., Solosich, O.S. and Pavlenko, A.V. (2025), "Impact of Tax Burden on the Economic Security of Business Entities: Theory and Practice", Efektyvna ekonomika [Online], vol. 3. Available at: <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/5999> (Accessed 1 December 2025).
Стаття надійшла до редакції 03.12.2025 р.

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України (Категорія «Б») з

ЕКОНОМІЧНИХ НАУК та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

(Наказ Міністерства освіти і науки України
№ 886 від 02.07.2020)

Спеціальності - 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292